

Noc kouzel – Vánoční próza

„Postůj kvapící poutníče životem, a pomni sobě, že v žalářích na celém světě se stále nachází mnoho vězňů svědomí, a že jim můžeš pomoci na svobodu. Jim o Vánočním čase věnuj svůj soucit a vzpomínku. A pokud můžeš, poskytni svou pomoc a také naději, arcíže svatí patroni všem žalářovaným na jejich ochranu sami prostě nestačí. Usedni, unavený poutníče vesmírem a napiš žalářovaným a také mocnářům, aby otevřeli brány všech gulagů, pracovních táborů a věznic.“

J. W. Mezinárodní člen Amnesty International.

Svatovečer v žaláři

Vločky sněhu zdobí mříže

sto gramů vánočky jsi

už dávno strávil, Štědrý

večer přichází a místo

Ježíška se po chodbě courají

bachaři. Jejich našťvané ksichty

a své sny máme pod stromečkem

namalovaný na zdi.

Vločky sněhu zdobí mříže

je Štědrý večer v žaláři.

Na počátku všeho bylo Pražské Jezulátko na Malé Straně. Toho ku napsání Malého prince inspirovalo Antoine de Saint Exiupery. A našeho neznámého autora Noci kouzel inspiroval zase Malý princ ku napsání vánočního pozdravu domů. Každý v sobě podvědomě nosíme Malého prince, jen o tom nevíme. Noc kouzel napsal autor na Minkovické samovazbě o hladu, bití a vlezlé zimy. Vánoční pozdrav se autorovi nepodařilo z tohoto pekla odeslat a tak dopis zůstal zapomenut. Až po roce 1990, kdy došlo ke zrušení pracovního tábora a následného zbourání šesti "ubytoven" pro odsouzené, byl podlahou baráku "B" nalezen tento nedešlaný moták. Autor se nemohl pod svůj dopis podepsat, aby si v případě nalezení vánočního pozdravu nemohl přivodit další soudní postih. Z textu lze vyvodit, že šlo o vězně svědomí. Noc kouzel se čte o Vánočních svátcích za doprovodu koled, které si z magnetofonu ve službě pouštěli dozorcí ve své kanceláři – jak se o tom v próze zmiňuje autor. (Také určitě chtěli mít dozorcí krásný Štědrý večer.) České Vánoční koledy bylo totiž slyšet až do cel samovazeb. To proto, aby utrpení vězňů bylo co největší.

Noc kouzel Část I.

Dnes napadl další čerství sníh a já mám krásný pocit, vycházející ze vzpomínek na Vánoce prožité v rodinném kruhu. Krásné je zde vzpomínat a kruté je snaha o zapomenění . Ať člověk v tomto krutém prostředí dělá cokoliv, nikdy nemůže zapomenout na své blízké a na všechny ty nádherné okamžiky prožité s nimi. Po vyhlášení večerky jsem se vyšplhal až ku oknu a malou dírou v plechu před oknem - piškotem- se dívám ven na tu krásnou zimní krajinu pod horou Ještěd. Stromy se v tom silném větru kymácejí a šeptají si o mé lásce k manželce a synovi, arci se vůbec nestydí za svou přirozenou nahotu. Starý smrk, co stojí vedle tábora, ten zvědavce se snaží nahlédnout do mého zamřížovaného okna a málem se tou svou chorobou zvědavostí přelomil vejpl. Dívám se na tu náheru přírody kolem lágru a vzpomínám na své nejbližší doma a je mi smutno. Vzpomínky na Vánoce z dětství mi nahání slzy do očí. Jak rád tu měl alespoň na malou chvíli svou milovanou rodinu. Vyměnil bych si s nimi pár slov a radoval se z jejich přítomnosti. Tam za ostnatým drátem trpí také. Nejvíce moje manželka a sestra. Být ustavičně pod policejním dohledem je terorem. Na obloze už vyšla další hvězda, a já ji říkám hvězda Naděje. Sníh pomalu padá na krajinu a studený vítr venku sílí. Mám rád Vánoce se sněhem a tu atmosféru štěstí. Pro nás v lágru je to jen štěstí iluzorní. Pro mnohé dospěláky jsou svátky pouze kliše, pro snoby degenerující svátek, ze kterého profitují výhradně obchody, a hamižná komerce. Ale pro děti je Svatovečer velkou pohádkovou záhadou, divotvorné kouzlo, které i já miluji. Ve vězení jsou Vánoce velkým, až nábožným pojmem. Nikdo na v ten den nesmí nadávat a vulgárněji mluvit. Porušení se mezi kriminální galerkou velmi tvrdě trestá pěstí. Nikdy jsem nepoznal větší bolest v srdci, než je absence vánoce s rodinou. Vánoční čas je v životě věřícího člověka takové malé zastavení. Těšíme se na štědrovečerní večeri, k níž usedá celá rodina, a potom se rozdávají dárky a zpívají se koledy, pouští se po vodě ořechové skořápky a v nich planou zapálené svíčky, lije se do vody olovo... A když je celý ten vánoční kolotoč štěstí za námi, jde se do chrámu Páně na půlnoční. A tu přichází rozjímání. Zamýšlíme se nad sebou, nad svou minulostí. A z toho zamýšlení a zpovědi ze svého svědomí pak vycházejí nová předsevzetí. Je to taková malá rekapitulace života v uplynulém roce. Vánoce, to je především nádherná poezie sama o sobě, s kulisou sněhových peřin, třpyticích se stromů a ledových květů na oknech a rampouchů ze střešních okapů. Je to velký svátek lásky a smíru. Tady v lágru Minkau nemá láska místo. O to se poctivě starají bachaři. Dokonce ni láska ku bližnímu svému není tolerována. Láska a přátelství byla z lidí vymláčena pendreky, hladem a terorem! O kousek chleba se otroci státu rvou jako vlci! Trochu té lidské lásky v nás za ostnatými dráty přeciž přežívá jen ve snění a vzpomínkách na rodiče, děti a první lásky. Bez lásky se nedá žít ani tady. Kdo nenosí v srdci ani špetku lásky, ten velmi trpí. A potom. V místech, kde vládne strach, kde se řve a kope do lidí, tam vánoční atmosféra být nemůže. To je věrná pravda.

Jinak je tomu za dráty, kde je lidem povoleno živořit ve větším koncentračním lágru, ale i ten bídný život není zadarmo. Musí své vězňatele oslavovat! Na Vánoce se oslavování nevyžaduje. To mají otroci volno a jak jen mohou, tak se snaží v té nesvobodě udělat si co nejkrásnější Vánoce. Jak krásný a kouzelný je svatý večer, kdy právě tací mrňousové, jako je můj syn Daniel, hltají tajemnou atmosféru těchto dnů a vyhlížejí Ježka, který jim má splnit všechna dětská přání. Zimní svátky jsou časem na buchtelení na peci, čtení pohádek, krásné prožitky s rodinou, radostné očekávání na dárečky a když je dostatek sněhu a mrzne, to se to potom bruslí, sánkuje a kouluje. Tak to je ona vánoční pohoda. A

večer svítí ozdobený stromeček, prskavky praskají, a byt voní pečeným cukroví. A dřevo v krbech a kamenech praská tak nějak jinak, než v jiné všední dny. To vše patří k onomu krásnému církevnímu svátku a poezii Vánoc. Za mého dětství nám nenaděloval Ježíšek, ale příšerná nestvůra, kterému komunisté říkali děda Mráz. Prý je to Ježíšek, který už stačil zestárnout na hodného dědečka. Ovšem, po návratu ze školy byl už doma zase ten malý Ježíšek. Lidé by si právě v této době naplněného štěstí měli uvědomit, že poezii je třeba nejenom dobře recitovat, přednášet a číst, ale především jí umět žít. A k tomu jsou svátky jako stvořené. Ve vězení jsou svátky velmi smutné. Právě za mřížemi si vězni nejvíce uvědomují ztráty svobody. Zůstávají jen bolestné vzpomínky, vztek a lítost, že nejsme doma. To kouzelné slůvko domov. Nedá se vyslovit, hrdlo je stažené a i ti největší drsníci brečí pod dekou. Abych řekl pravdu, většina těch chudáků jsou z past'áků a nikdy nepoznali Vánoce u rodičů! Z toho by člověk také brečel. Už dávno jsem mohl být doma a stačilo tak málo. Jen podepsat spolupráci, stát se práškačem a zradit. Čest je pro mne svatá. Hle, z baráku u východního koridoru je slyšet smutný zpěv vězeňské vánoční koledy. Tahle Minkovická je prý tak stará, jako je tohle nápravné zařízení. Smutně broukám s nimi:

Je krásný den vánoční a lidé jdou na půlnoční. A nám na celách pod dekou, jen hořké slzy potečou.

Je krásný den vánoční a z nebe padá sníh,
můj kamarád vydechl naposled.

Refrén:

Tátu nám zabil kriminál, obušek, hlad i korekce,
a to je úděl posledních vězňů z Minkovické věznice.

Až já se domů vrátím, s kyticí najdu jeho hrob,
splním mu poslední přání, splním mu touhu jeho slov.
Dvě malé děti bez táty, strejdo mi po čase říkaly,
co jsme komu udělaly, že zůstaly jsme bez táty.

Refrén:

Tátu mi zabil kriminál, obušek, chlad i korekce,
a to je úděl posledních vězňů z Minkovické věznice.

Popadá mne stesk, do očí se mi derou slzy, do toho vyhrávají od bachařů krásné koledy, stahuje se mi hrdlo a já se snažím a bránit se tomu, abych nepropadl žalostnému pláči, leč marně. Tam dole někde v hrudi to hodně moc bolí, jako kdyby srdce krvácelo, a jen slzy jsou lékem, jenž bolest zmírňují a mou duši očišťují. Nelkám proto, že bych pozdně litoval odmítnutí všech těch lákavých nabídek ze strany tajné policie ke spolupráci. Má bolest a všechno to zoufalství pramení ze studánky, které se říká láska. Máme ji totiž každý ve svém srdci. Je to láska ke všem, kteří jsou daleko od nás.

Nechci už své utrpení prodlužovat. Slzy by mi nestačily. Unaven a hladový slézám z okna a ještě naposledy si klekám na pryčnu samovazby a modlím se ku Bohu. V duchu prosím Hospodina, abych lágr přežil a přeji všem dobrým lidem o dnešní svaté noci splnění všech jejich přání. Já už své dárky pod stromeček vyškrábaný kouskem sklíčka na zdi dostal v podobě řádného výprasku. Ráno nás bachaři všechny neopomenuli na samotkách postupně profackovat, zmlátit pendreky a zkopat. Dál jsou z kanceláře bachařů slyšet staročeské koledy. Krása. I z těch největších hrubiánů se stávají beránci. Tak to dokážou jen vánoce, kdy tvrdé srdce roztají Tady tomu ovšem u bachařů tak není. Ani Svatovečer s nimi nehne a jejich srdce jsou stále zatvrzelé a studené. A proto s radostí bezdůvodně mlátí bezbranné i na ten štědrý večer. Nic jim není svaté. Lituji jen toho, že musí být v práci.

Zalykám se slzami a je mi hodně bídně. Už je tu zas onen strašák, onen známý pocit naprosté beznadějně, ale lidé bez víry v křesťanského Boha jsou na tom v táboře mnohem hůře, nežli já. Nedokáží čelit svému utrpení, na které jsou zcela sami. Ergo; se mnou je tu Hospodin ve kterého oni nevěří a tak jim nemá kdo pomoci. Zoufalí hříšníci, jak je lituji. Věší se, otevírají si žíly, vrhají se na barácích hlavou proti katrům a pokoušejí se utéci zdejší mu světu hrůzy. Čichají éter, který získávají na pracovišti a dělají si i něco jako čaje, do kterých si dávají léky. Říkají tomu magoráky. Každou chvíli přivlečou bachaři na samotky nové, pendreky domlácené přírůstky. O Vánocích je ve všech komunistických gulacích nejvíce pokusů o sebevraždy, či dokonce sebevraždy. Po modlitbě rychle uléhám na tvrdou pryčnu, jen abych všechnu tu hrůzu zaspal, potom se pečlivě balím do jedné slabé a páchnoucí deky, co mi milostivě dozorcí na spaní ponechali, a v slzách se snažím usnout. V cele je zima, opět se netopí v rámci zostření trestu samovazby. Co se dá dělat. Skrčím nohy pod sebe, snad se více zahřeji. Moje usínání ruší škrundání v žaludku z hladu.

A potom, později, když mocný čaroděj roztáhnul svůj kouzelný plášť posetý hvězdami, tu jsem usnul. A v tom nočním spánku, tu potichoučku vkročila do mého snění malá princezna. Nejdříve jako by se chtěla přesvědčit, zda je skutečně u mne, osahala svou drobnou ručkou silnou mříž v okně, hrubě odhozenou zeď potřísněnou krví z muklů, nakonec silné dveře se špehýrkou a poté si ke mně přisedla na dřevěnou palandu.

"Strýčku, spíš?" oslovila mne ta moje malá neteř. Dělal jsem schválně, že hluboce spím a neslyším ji. Jemně do mě strčila ukazováčkem a šibalským úsměvem pravila:

"No tak, bručoune, už nechrápej, přišla návštěva."

Otevřel jsem jedno oko, potom druhé a na přivítanou jsem zabručel:

"Promiň, vůbec jsem tě neslyšel přijít."

Zasmála se zvonivě a ten její veselý smích se rozezněl studenou kokonu jako zvoneček štěstí, kterým se ohlašuje příchod malého Ježíška s dárky.

"Princezny chodí, strýčku, po zemi jen ve zlatých střevíčkách. Jinak bosé, abys věděl, se země nedotýkají. To ty bručoune nevíš?"

Překvapen koukám na ni jako jelen. Vždyť ona je doopravdy bosa a na sobě má jen dlouhou noční košilku. Hrozím jí prstem:

"Jen počkej, nezbednice jedna, řeknu mámě, jak takhle chodíš po návštěvách."

Znovu se zvonivě zasmála.

"Nesmíš se tak chichotat, má Zlatovlásko. Tady je smích přísně zakázán a kdyby nás slyšeli, dostali bychom oba dva řádný výprask pendrekem.

Nedůvěřivě se na mě podívala.

"Opravdu by nám dali výprask?"

"Ano, to si piš a pořádný!"

"Tak to já už budu, strýčku, potichoučku."

"A kdes, Janinko, nechala svou mladší sestřičku Evičku, že ji tady nevidím?" ptám se.

"Leží doma v postýlce, bručouně, a stůně. To malé děti často dělají."

"Nojo, proto jsi tady sama. Taky mně to mohlo trknout. A kdepak máš toho svého malého prince? Přece kolem každé krásné princezničky se točí alespoň jeden urozený námluvníček."

"Jé, ty to nevíš, kde je? To přece ví každý, bručouně. Šel pro svou růži hledat vodu a mně tu nechal samotnou, zrádce jeden!"

Potom mne zlatovláska objala kolem krku a zašeptala:

"A pusu na přivítanou, medvěde, nedostanu? Tu naši štípanou, víš. Copak už jsi zapomněl?"

Dostala ode mne velkou štípanou pusou a potom jsem ji pomohl vyškrábat se mi do klína, kde se uvelebila a hned spustila:

"A bručouně?"

"Ano, zlatovlásko, co bys chtěla vědět?"

"Proč nejsi u nás doma?"

"Nejde to, domů nemohu. Na nohy mi dali okovy, a s nimi se ještě nikdo daleko nedostal."

"A proč nemůžeš?"

"Víš, moc jsem zlobil."

"Tak nám alespoň napiš. Tři roky nemáme od tebe žádný dopis."

"Psát také nemohu."

"A proč nemůžeš?"

"Proč? Protože ,moje malá pampeliško, na ruce mi dali řetězy a psát mi nedovolili. To je součást zdejšího zpřísněného trestu."

"Víš, bručouně, já jsem tě doma všude hledala. Na našich společných procházkách v parku, ve městě, na cestě do školy, kam jsi mě často místo mamky vodíval, i v cukrárně, kde jsme se sestrou Evičkou slízali spoustu kornoutů zmrzliny, ale nikde jsem tě nemohla najít. Proč nejsi s námi doma? Tak řekni mi proč?" Koukám, že Janinka roní slzičky. Tak jsem jí pohladil po zlatých vláskách.

"Tak rád bych ti, princezničko, všechno vysvětlil, ale jsi ještě moc malá, abys všechno pochopila."

"Jen mi to řekni," zaprosila.

"Tak dobrá. Víš, postavil jsem se proti nespravedlnosti. Proto mě sem do tohoto studeného sklepení strčili. To víš, že bych šel nejrady s tebou domů, ale to nejde."

"Tak proč jsi tady v téhle černé díře?"

"To je můj trest za to, že nechci odvolat svou pravdu, víš?"

"Asi něco o tom už vím. Někdo ve třídě schoval třídní učitelce bílé křídly na černou tabuli a já to odnesla. Musela jsem jít na půl hodiny stát do kouta a přitom křídly schoval Kája Keřků! To byla veliká nespravedlnost! A ještě se mi Keřka po škole posmíval!"

Najednou si uvědomuji, že ani pořádně nevím, jak ta malá uličnice do cely dostala. Oknem nemohla. To je zamřížované a dveře jsou bez kliky. Musím jí pořádně vyzpovídat.

"Pravím, nezbednice, japak si ke mně do cely vůbec dostala? To bylo nějakým mocným kouzlem, že jo?"

„Strejdo, to přece není žádný div. Náš kocourek Mourek, co hlídá mé sny, tak ten se dnes někam zaběhl, asi za tou svou čičou víš, a tak jsem, tady u tebe. Ty nejsi, bručouně ubručenej, rád, že mě tu máš?"

"Ale to víš, že jsem rád a moc. Jen mi pořád nejde do hlavy, co je to za tak velké kouzlo, které Tě až sem doneslo. Není v tom nějaká ta čertovina?"

"Žádná čertovina. To kouzlo je, medvěde, láska a nejsilnější je na Štědrý večer. Víš kolik kouzel se dnešního večera stává? Nespočet! Už jenom dárečky, které přináší pod stromeček malý Ježíšek. To je to nejkrásnější kouzlo. Proto děti tuliko Svatovečer milují, když se jim plní velké sny."

Znovu jsem pohladil malou neteřinku po zlatých vláskách a v tom se mi zdá, že se třese zimou.

"Jestli je Ti zima, Janinko, půjčme si od pavoučka kabát, co upředl z té nejemnější příze jen pro pohádkové princezny."

"Mně vůbec není zima. Já jen tak trochu pláču štěstím, že jsem u tebe, víš."

A vskutku. V té černé tmě jsem ani nepostřehl, že pláče. A tak jsme spolu chvíli mlčeli a bylo nám spolu moc fajn. Potom, abych přetrhl mlčení, zeptal jsem se jí, co chtěla dostat od Ježíška, a jestli dostala vše, oč si napsala. Za mého dětství se seznam pro Ježíška dával za okno a dárkonosič si ten dlouhatánský seznam vždy vyzvedl. Na Ježíška bylo dycinky spolehnutí.

"Víš, bručouně, já dostal všechno. Maminka se mě před svátky ptala, co bych jako chtěla od Ježíška, a já jí prozradila, že bych si moc přála takovou velkou mrkáci panenku a ještě nějaké to nádobíčko do kuchyně pro tu mou drobotinu. To víš, mám já to s nimi jen samou práci. Jednou se musí přebalit panenka Liduška, potom musím nakrmit její sestřičku Mrkačku, nebo je obě vezmu v kočárku na procházku a někdy, představ si, Mrkačka nechce jíst, ať ji prosím sebevíce. To víš, je to dřina. Dnes mi trvalo hodinu, než jsem je všechny uspala. I pohádku o Šípkové princezně jsem jim musela vyprávět. Bez ní by neusnul ani křeček Lojzík, co žije v papundeklové krabici od bot! A co jsi dostal pod stromeček ty, bručouně?"

"Já, já nedostal nic. Zlobil jsem, víš. Říkávala mi moje maminka, že bývá pravidlem, že za zlobivými dětmi chodí nadělovat Ježíšek až úplně nakonec a někdy se na nenapravitelná zlobidla už nedostane nic. A stejně je tomu s dospěláky. Za padlými zločinci nechodí Ježíšek vůbec. Tak se prý odměňuje lumpům. A potom. S nadílkou se velmi špatně leze přes ostnaté dráty. Ke všemu nám nadílku od socialistického podniku Precioza rozkradli na lágru bachaři. Ale tak se děje ve všech táborech nucených prací."

"A co bys chtěl dostat, strýčku, od Ježíška?"

"Já bych chtěl, aby všechny děti měly stále plné kapsy cukroví, aby neměly hlad a aby jejich sny nemusely ukrývat výkladní skříně těch nejlevnějších obchodů. Také, aby se všem dětem dařilo stavět na pískovišti hrady, zámky, tunely i bábovičky a ještě, aby se o ty o něco starší děti nemusely učit pod dozorem starých válečníků nasazovat plynové masky a zabíjet jiné děti. Nu, a nakonec bych si z celého srdce přál, aby stále svítilo sluníčko a byl všude na modré planetě mír ku velké radosti malého prince. Až tady jsem poznal, že láska a přátelství, to jsou ti nejkrásnější dárky. Jsou mnohem cennější, než jaké si nadělují snobové za tisíce."

Malá zlatovláska mi ležela v náruči a pozorně naslouchala.

"Bručouně, já bych chtěla to samé, co ty." Hladím ji stále po vláskách, jako malou domácí kočičku a je nám spolu moc dobře. Potom jsem ji navrhnul:

"Hele, pojď si na něco hrát. Třeba na schovávanou nebo na slepou bábu, chceš?"

Smutně mával rukou. "Tady není, bručouně, kam se schovat a na slepou bábu tu máš moc málo místa."

"Hm, máš pravdu. Tohle sklepení není právě nejvhodnější k dětským hrám."

"Mně by se tu, bručouně, nechtělo hrát."

"Inu, tak dobrá, budeme si jen tak povídat."

A tak jsme si povídali. Princeznička mi vyprávěla o svých kamarádech a kamarádkách ze školy, také o zatoulaném pejskovi, jak si ho se sestřičkou vzali domů, a co legrace si s tím štěkálkem užívají. Chudák máma nad tou spouští doma lomila rukama. Páni, to byla psina! A já jsem jí pro změnu vyprávěl pohádku o hloupém Honzovi, kterak napálil sedláka i pana krále. No, jen řekněte sami, co jsem měl princezně v té ošklivé kobce také vyprávět. Potom jsme spolu potichoučku zpívali podle koled od bachařů. Tichou noc, půjdeme spolu do Betléma, narodil se Kristus pán, Nesem vám noviny a nakonec Bílé Vánoce. A potom nastal čas, kterého jsme se oba tolik báli.

"A strýčku?"

"Ano, moje malá princezničko, copak mi chceš říci?"

"Já už budu muset jít."

"Tak brzy? Vždyť je to jen chvilka, cos přišla, a už musíš jít? Vždyť to byl jen pomíjivý okamžik času, krátký jako sen."

"Musím, bručouně. Plyšový medvídek a pejsek čekají na svou princeznu a panenky také. Určitě se probudili a musím je dát všechny znovu do postýlek spát. Mám já s nimi samé trápení. A potom i já musím jít domů. Ještě štěstí, že o mém nočním toulání neví nic maminka s taťkou, to bych to schytila. Naštěstí šli na svatou půlnoční mši."

"A jak se vrátíš domů?"

Znovu se zvonivě zasmála, až jsem ji znova musel tišit.

"Ty nevíš, Bručouně? Dnes je přece noc plná kouzel a neboj se. Máš se na co těšit. Zítra za Tebou přijde sestřička Evička."

No, moc moudrý jsem z toho zrovna nebyl, ale něco na tom pravdy přece jen bude. Jak jinak, než pomocí kouzel se Janinka dostala za mnou až na kobku. Vzdušnou čarou je to k ní domů více jak tři sta kilometrů. Takže co mi zbývá, musím věřit na zázraky.

"A- a-ano, a-ano, zmateně koktám. Máš pravdu, ale při tom návratu domů dávej, děvče, na sebe velký pozor. Hlavně v tom místě, kde jsou dvojité ostnaté dráty a vysoká zeď. Tam běhají pejskové a vůbec nejsou hodní, jako je Váš Štěkálek. Zle by tě potrhali, víš? A potom jsou tu moc zlí pánové na strážních věžích. Mají pušky a střílejí po všem, co se hne."

Ta malá plavovláska viděla, že o ni mám velký strach, a snažila se mě utěšit:

"Neboj se, bručouně. Nemusíš mít o mě strach. V pohádkách, kde pomáhá dobro, nakonec všechno dobře dopadne."

"Tak dobrá, tak už jdi, princezničko. Jen dávej na sebe velký pozor. Modlím se ku tvému anděli strážnému, aby tě na cestě domů ochraňoval. A skutečně už musíš jít, moje zlatovlásko?"

"Hm, musím. A pusu na rozloučenou nedostanu? Tu naší štípanou víš."

Dostala svou velkou štípanou pusu a potom stejně tak tiše, jak přišla, tak potichoučku odešla. Jen já a myšky, co mají pod podlahou v rohu kobky svůj pelíšek byly svědky té malé noční návštěvy. Měl jsem v táboře v nádherný vánoční čas návštěvu. Tu pravou návštěvu, která mi v lágru nikdy nebyla povolena. A dokonce ani po celou dobu roční vazby na Ruzyni jsem nesměl přijmout nikoho z rodiny. A tady nesmím domů ani napsat a stejně tak přijmout z doma jediný dopis! Tomu tady říkají zostření výkonu trestu! I když se jedná o hrubé porušení práv vězně. Musím být sakra velkým zločincem, když kriminálníci tak tvrdé tresty nemají. Odchodem malé princezny jsem osaměl a bylo mi smutno. Má studená cela byla opět prázdná a v srdci mne tuze zbolelo.

Noc kouzel. Část II.

Ale dlouho jsem po odchodu malé neteřinky nezůstal sám, protože po chvíli vstoupila do mé cely ona. Tichounce a bosa po špičkách jako Janinka. Vtančila do mé cely lehounce jako vánek ve stejné podobě, jak jsem ji potkal jednou jedenkrát létem vonícím. Na sobě měla děravý plášť a režnou suknicí. Tušil jsem ji ve tmě blízko sebe. Byla to láska. Vešla do mého snění jako pohádková Vánoční víla a já nemohl překvapením ani promluvit. Usedla ke mně na palandu tak, jako před chvílí zlatovláska. Oba jsme si mlčky i přes to šero hleděli do očí. Ne, nebylo nám třeba slov. K čemu také. Oči se ptaly a rty, žnoucí touhou po lásce, odpovídaly místo nás. Ne, nebylo nám třeba slov a lží. K čemu také! Ta láska měla krásné jméno: Zuzanka. Tu jsem potom obejmul. Já vím, jinak to čekala, po

čase několikrát v mém náručí se zachvěla, přec nelhala. Na chvíli se pro nás zastavil čas. A potom, když bylo po všem tom krásném, co přináší láska, jsem uslyšel její rozechvělý hlas:

"Já přišla za Tebou, když Ty jsi nemohl přijít za mnou. Cestu jsem našla rychle. Přivedla mě sem touha a cestu mi ukázala láska. Nezlobíš se?"

Políbil jsem Zuzanku do vlasů a zašeptala: "Ne, vůbec se nezlobím. Tolik mi chybíš."

"Včera, víš, stála jsem u okna, v náručí jsem držela našeho syna a ukazovala mu sametovou oblohu plnou krásných hvězd. Tu kolem naší zahrádky v Popelíně letěla noční oblohou kometa štěstí. Kam letíš? Zvolala jsem na ní. A ona odpověděla. Letím na svatbu s měsícem. A já k té kometě štěstí zvolala. Až poletíš nad Ještědem, prosím zastav se na chvíli nad lágrem v Minkovicích a pozdravuj toho, koho nadevše miluji. Dostal jsi můj pozdrav?"

"Ano, má drahá. Ráno mi dali větší kousek chleba na celý den. Měl jsem z toho většího přídělu božího daru obrovskou radost."

Leželi jsme vedle sebe a naše prsty se dotýkaly. "Můj drahý, jak tu žiješ?"

"Velmi nerad o tom, lásko hovořím."

"Jen pověz. Po všech těch útrapách po Tvém uvěznění už snesu všechno."

"Tak dobře, chceš-li, povím Ti něco, co se tady nazývá všedním táborovým životem."

"Tak jen mluv, mluv."

„Asi tak před měsícem navštívila pracovně tábor delegace komunistických čekatelů na soudce. Náramně se bavili při pohledu na otroky, jak dřou na sestavách. „Zakažte jim kouřit! Zvyšte jim pracovní výkonové normy! Více ten dobytek vrahů řežte!“ A potom zavítali na samovazby, kam se umisťují neplničtí výkonových norem. „Snižte jim dávky stravy! Kdo nepracuje, ať nejí!“ Moc se těm soudním čekatelům v koncentráku líbilo! Přitom levné pracovní síly odváděli na galejích dvanáctkrát vyšší pracovní normu, než civilní zaměstnanci! Přesto byli mučeni hladu a bití pendreky na samovazbách za neplnění táborové normy!

To v sobotu odpoledne nás dozorci pendreky vyhnali ze samovazeb na „vykoupání“. To se provádí jednou za deset dnů, a není pravidlem, aby tekla teplá voda. V zostřeném trestu samovazby se musíš sprchovat ve studené vodě a doba trvání je nejméně pět minut. Kontrolu nad očištění těla bez mýdla má na starosti dozorce, který čučí na naháče přes skleněnou špehýrkou. Kdo pod sprchu nevrhne, tu otevřou se dveře, a do sprchárny naběhne bachař a srovná odmítače pendrekem. Je to velmi bolestivé, ovšem pro bijce vězňů je to veliká zábava.

"A proč se musíte koupat ve studené vodě?"

"To proto, má drahá, abys dostala třeba těžký zápal plic nebo jinou nemoc z nachlazení. Pokud omarodíš, léky se zásadně nepodávají. Stejně tak nemá vězeň ze samovazeb nárok na návštěvu u vězeňského lékaře. Vše je v rámci co nejpřísnějšího výkonu trestu. Říká se, že kdo přežije lág Minkau, přežije i Valdice! Ze samovazeb nás bylo na té koupelce asi deset. Bachaři nám otevřeli tu vzorně vykachličkovanou sprchárnu, kterou používají ku bití vězňů, a pendreky nás zahnali pod vodu a zavřeli za námi dveře. Jakmile je zabouchli, tu všichni se vrhli do rohu umývárky, kde je odpadková nádoba na zbytky, do

kteří bachaři házejí tvrdý chléb z cel na kterých jsou hladovkáři, a zbytky svých nesnědených svačin. U toho kýblu se každý snaží urvat, co může, a v ten moment do té žranice vběhnou dozorcí s pendrekem. Řvou a řezou všechny hlava nehlava. "Dobytku jeden! Všechno neházejte zpět do koše!" Tak přísně přikazují. Jenže, nikdo nic do kýble vracet nechce a naopak se snaží hltavě cpát do úst, co nejvíce těch zbytků. Bachaři se v práci bezva baví! Už je dávno nebaví jen tak pro nic a za nic lidi mlátit. Musí mít přece nějaké pádné důvody ku bití a tak si ulehčují svědomí. Čím více vězeň udělá přestupků proti porušení kázně, tím čistější mají svědomí. Ten kriminální dobytek si to bití přece zaslouží! Jen čuňata žerou pomyje, a to se musí řádně trestat! Bití mají v oblíbenosti. O svátcích mají dozorcí obzvláště špatnou náladu. Musí sloužit a proto se nedoporučuje jim hledět do očí. Přímý pohled považují za výsměch a tvrdě se za tu drzost otroků mstí. Každý z nich tu má nějakou kratochvíli. Někdo rád šikanuje, druhý ponižuje, sprostě uráží a mučí, ale všichni se zálibou vězně bijí a to i bez příčiny. Musí si tu nudnou a jednotvárnou službu trochu zpříjemnit. To, aby se potom mohli v bachářské hospůdce čím kamarádům pochlubit!"

"A ty ses, Jiří, také o ty zbytky v koši rval?"

"Byl jsem z hladu vždy tak zesláblý, že jsem se ke koši nikdy nedostal. A opravdu, rád bych byl mezi prvními, ale tuhle bitvu o kus žvance vyhrávali vždy ti nejsilnější. Podobně je tomu i v přírodě.

Po vykoupání se měla ta čuňata utřít, ale nikdo si nesměl s sebou z cely vzít ručník a tak po zastavení studené vody museli vězni pět minut vychladnout. Pokud něco z rozmáčených zbytků ku jídlu zůstalo na zemi, vězni ty drobky sbírali. Své bohaté úlovky si hladově cpali do úst. Otřesný je to pohled. A najednou; pryč byl všechn ten společenský bontón, konvence, hrdost, přetvářka, čest a všechny morální zábrany. To vše zůstalo jen na dně toho odpadkového kýble a nebylo nikoho, kdo by se o ty krásné hodnoty mýnil porvat stejně, jako o kus toho tvrdého chleba."

"Už dost, prosím tě, nesmiš pokračovat. To bolí. Řekni mi raději něco hezkého."

"Ale, co Ti mám, Zuzanko, vyprávět, když tady nic pěkného není, věř mi, tady nesídlí radost, štěstí, ani láska. Jen samé zlo".

Na cele samovazby zavládlo ticho. Neměl jsem jí to otřesné svědectví pravdy vyprávět. Měl jsem jí raději lhát. Svým vyprávěním jsem svou milou rozplakal. A to si věru nezasloužila. Cítil jsem její slané slzy na rtech, když mě po chvíli políbila. Její rty chutnaly náhle tak hořce, jak někdy sám život dokáže být.

"Neplač, prosím, neplač, všechno se dá vydržet, jen musí mít člověk v sobě víru a naději. Raději mi něco pověz."

A tak jsme vzpomínali:

"Pamatuješ, Jiří, na naše zasnuby? Víš, tam za městem, na té velké, krásně rozkvetlé louce u říčky Nežárky? Prstýnek z trávy uvila jsem Ti a místo kamene měl žlutou hlavu pampelišky. A sobě jsem upletla věneček z modrých lučních květů. Ale ty jsi všechnu tu romantiku musel pokazit. Prstýnek jsi dal na Šindelně sežrat našim králíkům a mne si potom zvečera, za koncertu cvrčků, ve vysoké trávě o ten věneček připravil. Tak byl počat náš syn Daniel."Byla to krásná, tichá Vánoční noc plná kouzel, a já byl ve svém

nočním snění nesmírně šťasten. Venku už začalo pomaloučku svítat, a já moc dobře věděl, že se návštěva mé ženy musí chýlit ke konci.

"Jirí?"

"Ano, copak?"

"Už budu muset jít."

"Opravdu už musíš, Zuzanko?"

"Ano, už nadešel čas. Sny a pohádky nesnášejí slunce. Pro ně je čas vymezen u praskajícího dřeva v krbech a dětských postýlkách.

Naposled ji líbám na rty a víčka očí. Mlčky prosím, neodcházej, ještě na malou chvíličku setrvej, vím, že prosím zbytečně. Času nelze poroučet, nedá se zastavit a nelze ho ani vrátit. A potom stejně tak tiše, kterák má láska přišla, stejně tak potichu odešla. Je konec snů, Vánočních kouzel a pohádek. Pryč je velká svatá noc splněných přání, a já už věřím v kouzlo vánoc. Mocný čaroděj zabalil svůj kouzelný plášť a nadvládu převzalo slunce. Nastal druhý den sváteční svatého Štěpána, kdy se chodí na koledu. Také jsem jako dítě chodil na koledy a nosil domů plný košíček pamlsků. Tady na koledu chodí s pendreký bachaři. Tuhle bolestivou koledu si nikdy nenechají ujít. Umí se náramně bavit!

Najednou tu byl nový den, bílý jako čerstvě napadený sníh. Dnes ráno jsem se probudil šťasten. Dostal jsem pod stromeček na zdi vysněný dáreček a měl ohromnou radost. Vánoční kometa štěstí podruhé přelétla nad Ještědem. Byl to pozdrav od Vás, od všech, kdo nezapomněli. Co ještě napsat ke konci svého vánočního pozdravu domů, do svých milovaných jižních Čech. Dnešní vánoční snění bylo tím nejkrásnějším dárkem, jaký jsem kdy na Štědrý večer pod stromeček dostal. Děkuji Ti malý Ježíšku.

Pracovní tábor Minkovice u Liberce

Samovazby - cela č. 9

24. - 25. prosince 1979

Pravda je s námi.

Bez nároku na korunu mučedníků

kalnými očima hltám přes mříže

zeleň stromů.

Pravda je s námi

v Minkau i Cartouze

ve tvaru vánoční hvězdy

pravda je s námi

v desítkách kamenných domů.